Slachtofferhulp
Nederland

Landelijk kantoor

Postbus 14208
3508 SH Utrecht
Pallas Athenedreef 27
3561 PE Utrecht
T 030 2340116
E info@slachtofferhulp.nl
W www.slachtofferhulp.nl

Hulpverlening
0900 01 01
(2,8 cent per minuut, starttarief 9,51 cent, plus gebruikelijke belkosten)

Aan de Minister van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Utrecht, 9 april 2015
Ons kenmerk:
Betreft: Concept-Contourennota Modernisering Wetboek van Strafvordering

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 3 februari 2015 heeft u Slachtofferhulp Nederland ter advisering de concept-Contourennota Modernisering Wetboek van Strafvordering toegezonden.
Slachtofferhulp Nederland beschouwt uw voorstellen ten aanzien van de positie van slachtoffers in cassatie en van de beklagprocedure van artikel 12 Sv als wezenlijke verbeteringen van de positie van het slachtoffer. Met name de huidige gang van zaken in de beklagprocedure leidt tot veel onbegrip en onvrede bij slachtoffers. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om een paar opmerkingen naar voren te brengen.

1. De positie van het slachtoffer in het voorbereidend onderzoek
Allereerst wil ik uw aandacht vragen voor de positie van het slachtoffer in het voorbereidend onderzoek. In paragraaf 2.1.4. van de Contourennota valt te lezen dat er gelet op de inmiddels versterkte positie van het slachtoffer en de wetsvoorstellen ter uitbreiding van het spreekrecht en ter implementatie van de EU richtlijn minimumnormen voor slachtoffers geen aanleiding is de positie van het slachtoffer opnieuw tegen het licht te houden. Dit uitgangspunt deel ik niet.

De positie van het slachtoffer in het strafproces is de laatste jaren inderdaad versterkt. Hieraan zullen de uitbreiding van het spreekrecht en de implementatie van de EU richtlijn minimumnormen voor slachtoffers verder bijdragen. Daarnaast zijn er wel degelijk onderwerpen aangaande de positie van slachtoffers die in het kader van de herstructurering van het wetboek van strafvordering meegenomen moeten worden. Naar onze mening is de positie van het slachtoffer in het vooronderzoek zo een onderwerp. Bovendien is door de toenmalige minister van Justitie ook al eerder een wetsvoorstel positie van het slachtoffer in het vooronderzoek aangekondigd. Zo schreef hij in zijn brief aan de Tweede Kamer van 9 november 2005:

> 'Ik geef er de voorkeur [aan] het aangekondigde wetsvoorstel positie van het slachtoffer in het vooronderzoek, waarbij het belang van het slachtoffer bij de toepassing van een aantal dwangmiddelen zal worden bezien, in aansluiting op deze operatie te bezien. Het belang van het slachtoffer kan dan meteen worden meegewogen bij de doorlichting van de bestaande bepalingen. Als dit voorafgaand aan de herstructurering van het vooronderzoek zou gebeuren, is waarschijnlijk dat na afloop daarvan nieuwe aanpassingen zouden moeten plaatsvinden. Dat wordt op deze wijze vermeden. (Kamerstukken II 2005/06, 29 271, nr. 3, p. 3.)

Bij de totstandkoming van de Wet ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces (Wet VPS) heeft de minister dit standpunt herhaald. Slachtofferhulp Nederland heeft er in dat verband al voor gepleit het voor slachtoffers mogelijk te maken tijdens het vooronderzoek te verzoeken om (bepaalde) onderzoekshandelingen. Bijvoorbeeld door middel van een procedure vergelijkbaar met de (toentertijd voor de verdachte nog bestaande) mini-instructie of via een strafrechtelijk kort geding. Soortgelijke voorstellen waren ook gedaan door de onderzoekers van het onderzoeksproject Strafvordering 2001 (o.a. M.S. Groenhuijsen & G. Knigge, Dwangmiddelen en rechtsmiddelen, Deventer 2002, p. 946-947). Over deze voorstellen met betrekking tot de positie van het slachtoffer in het voorbereidend onderzoek valt in de memorie van toelichting van de Wet VPS te lezen:

> 'Complexe vragen rijzen bij de toepassing van dwangmiddelen (b.v. mag inbeslagneming ook ten behoeve van het slachtoffer dienen; moet het slachtoffer de mogelijkheid hebben om zijn opvatting over het opsporingsonderzoek kenbaar te maken en tegen beslissingen van de officier van justitie te opponeren bij de rechter). De voorstellen uit dit laatste rapport zullen nog niet bij dit wetsvoorstel worden betrokken, omdat zij nog veel nadere afweging in relatie tot de toepassing van bestaande dwangmiddelen vergen. Bovendien bestaat duidelijke samenhang met de eveneens aangekondigde veelomvattende herstructurering van het vooronderzoek. Gelet op het belang dat aan een algemene versterking van de positie van het slachtoffer wordt gehecht, geeft de regering er de voorkeur aan eerst het onderhavige wetsvoorstel in procedure te brengen.' (Kamerstukken II 2004/05, 30143, nr. 3, p. 4.)

In de nota naar aanleiding van het verslag is in aanvulling hierop nog het volgende meegedeeld:

> 'De leden van de fractie van D66 zijn benieuwd naar het tijdstip waarop het wetsvoorstel positie van het slachtoffer in het vooronderzoek wordt ingediend en vragen zich in het verlengde daarvan af waarom in het onderhavige wetsvoorstel geen uitvoering is gegeven aan de voorstellen van het onderzoeksproject 2001 om het belang van het slachtoffer bij de opsporing en de toepassing van dwangmiddelen te regelen. Ik ben van mening dat het meeste belang thans toekomt aan het regelen van de algemene positie van het slachtoffer. Het tweede onderwerp dat deze leden aanduiden is zeer omvangrijk en hangt samen met een andere nog omvangrijker operatie: de herstructurering van het vooronderzoek. Deze samenhang leidt tot enige temporisering bij de uitwerking van dit onderdeel zoals is meegedeeld in het voortgangsbericht over de uitvoering van de herziening van het Wetboek van Strafvordering dat op 9 november 2005 aan de Tweede Kamer is toegezonden.' (Kamerstukken II 2005/06, 30143, nr. 8, p. 10.)

Door de Wet verplichte medewerking aan een bloedtest in strafzaken is het inmiddels in één specifiek geval voor slachtoffers mogelijk geworden om een onderzoekshandeling uit te lokken. Ingevolge artikel 151g Sv kan een slachtoffer de officier van justitie verzoeken een bloedtest bij de verdachte te bevelen in verband met eventuele besmetting met een ernstige besmettelijke ziekte zoals genoemd in artikel 151e Sv. Bij een eventuele weigering kan het slachtoffer het verzoek indienen bij de rechter-commissaris (art. 177b Sv). In de memorie van toelichting bij deze wet kondigde de minister het wetsvoorstel positie van het slachtoffer in het vooronderzoek nogmaals aan, in aansluiting op de doorlichting en herstructurering van het vooronderzoek:

> 'Het betreft hier omvangrijk onderzoek dat zal worden verricht op de wijze als aangegeven in de brief van mijn ambtsvoorganger van 9 november 2005 (Kamerstukken II [2005/06], 29 271, nr. 3). Daarin is meegedeeld dat de bestaande bepalingen met betrekking tot dwangmiddelen, onderzoeksbevoegdheden en onderzoekshandelingen moeten worden doorgelicht en voor een deel opnieuw geformuleerd met inachtneming van de nieuwe structuur van het vooronderzoek. Het aangekondigde wetsvoorstel positie van het slachtoffer in het

vooronderzoek, waarbij het belang van het slachtoffer bij de toepassing van een aantal dwangmiddelen zal worden bezien, zal in aansluiting op deze operatie plaatsvinden. Het belang van het slachtoffer kan dan meteen worden meegewogen bij de doorlichting van de bestaande bepalingen. Indiening van het onderhavige wetsvoorstel kan echter vooruitlopend op die nadere uitwerking plaatsvinden.' (Kamerstukken II 2007/08, 31241, nr. 3, p. 14-15.)

Inmiddels zijn al belangrijke veranderingen met betrekking tot het voorbereidend onderzoek tot stand gebracht met onder andere de Wet versterking positie rechter-commissaris en de Wet herziening regels betreffende de processtukken in strafzaken. Nu de doorlichting en herstructurering van het voorbereidend onderzoek met de Contourennota modernisering wetboek van strafvordering een aanvang heeft genomen, is Slachtofferhulp Nederland, mede gelet op het vorenstaande, van mening dat ook de positie van het slachtoffer in dit verband nader moet worden bekeken. Resultaat hiervan zou volgens ons moeten zijn dat de positie van het slachtoffer in het voorbereidend onderzoek wordt versterkt en dat deze positie in de wet dient te worden vastgelegd.

2. Toetsbaar meewegen van belangen van het slachtoffer
Uitgangspunt is voor Slachtofferhulp Nederland dat het slachtoffer moet kunnen participeren tijdens het vooronderzoek. Dit betekent dat hij niet alleen het recht heeft te worden gehoord door de officials omtrent zijn ervaringen, gevoelens, belangen en mening over de strafzaak. Hij heeft ook het recht dat zijn opvattingen worden meegewogen in het vooronderzoek en dat deze afweging zo veel als mogelijk toetsbaar is. Hieraan wordt al tot op zekere hoogte tegemoet gekomen door het recht op beklag ex artikel 12 Sv en het recht om stukken aan het dossier toe te voegen ex artikel 51b lid 2 Sv. Verder is in de Aanwijzing slachtofferzorg van het Openbaar Ministerie bepaald dat de belangen van het slachtoffer bij de wijze van afdoening moeten worden betrokken. Deze regelingen schieten echter tekort en behoeven sterkere verankering en aanvulling.

Het slachtoffer dient daartoe de mogelijkheid te krijgen om:
1. In eerste instantie zijn belangen en mening over de strafzaak onder de aandacht van het Openbaar Ministerie te brengen. Het Openbaar Ministerie is immers uiteindelijk verantwoordelijk voor het vooronderzoek. Het is dan aan het Openbaar Ministerie om af te wegen in hoeverre met deze mening en/of belangen rekening kan worden gehouden. Daarbij is het vanzelfsprekend gebonden aan zekere grenzen, die worden gevormd door de overige functies van het strafproces, zijn eigen verantwoordelijkheid en regels waaraan het zich heeft te houden.
2. Vervolgens dient het slachtoffer de mogelijkheid te hebben om de onafhankelijke rechter in te schakelen om te laten toetsen of met zijn mening en belangen voldoende rekening is gehouden. Anders zou de beoordeling door het Openbaar Ministerie te vrijblijvend kunnen zijn.

Slachtofferhulp Nederland stelt hiertoe het volgende voor.

a. Het slachtoffer dient het recht te hebben om de officier van justitie te verzoeken bepaalde opsporingshandelingen te (laten) verrichten of om de officier van justitie te verzoeken deze opsporingshandelingen te vorderen bij de rechter-commissaris (vgl. M.S. Groenhuijsen & G. Knigge, Dwangmiddelen en rechtsmiddelen, Deventer 2002, p. 941-948). Een dergelijk verzoek van het slachtoffer dient uiteraard met argumenten te zijn onderbouwd. Tegen een weigering door de officier van justitie om aan het verzoek tegemoet te komen zou het slachtoffer beroep bij de rechter-commissaris moeten kunnen instellen. Het slachtoffer staat hierdoor niet machteloos als hij het oneens is met de wijze waarop het vooronderzoek plaatsvindt. Het slachtoffer kan dan bepaalde onderzoekshandelingen uitlokken, die het opsporingsapparaat en/of het Openbaar Ministerie uit prioriteitsoverwegingen of om andere redenen (vooralsnog) niet opportuun achten.

Het kan voor het slachtoffer immers van groot belang zijn om tijdens het opsporingsonderzoek te kunnen bewerkstelligen dat bepaalde opsporingshandelingen worden verricht. Bijvoorbeeld omdat het risico bestaat dat bepaalde sporen verloren gaan of omdat het opsporingsonderzoek zich (te) eenzijdig in een bepaalde richting ontwikkelt.

b. Het gesprek van de officier van justitie met het slachtoffer zoals dat nu is neergelegd in de Aanwijzing slachtofferzorg van het Openbaar Ministerie, dient in de wet te worden verankerd. Het gesprek vormt immers een belangrijk onderdeel van een correcte bejegening van het slachtoffer. Dit gesprek zou echter plaats dienen te vinden vóór het moment dat de definitieve afdoeningsbeslissing wordt genomen. De officier van justitie kan zijn voorgenomen wijze van afdoening aan het slachtoffer uitleggen en het slachtoffer kan hierover vragen stellen en heeft de gelegenheid om zijn mening over dit voornemen te geven en zijn belangen naar voren te brengen. Hiermee wordt gewaarborgd dat het slachtoffer daadwerkelijk de mogelijkheid krijgt om zijn stem te laten horen over de afdoeningsbeslissing en dat hij hierover de uitleg krijgt die hij verdient. In de huidige praktijk wordt niet in alle gevallen die daarvoor in aanmerking komen een gesprek aan het slachtoffer aangeboden. Dit is een onwenselijke situatie. Van een afdoeningsbeslissing zonder dat een dergelijk gesprek is aangeboden zou het slachtoffer daarom de nietigheid moeten kunnen inroepen.

c. Het slachtoffer dient de mogelijkheid te hebben naar aanleiding van een (voorgenomen) afdoeningsbeslissing het openbaar ministerie te verzoeken om een heroverweging. Deze heroverweging zou zowel het opsporingsonderzoek als de afdoeningsbeslissing kunnen betreffen. Dat betekent niet zozeer dat het slachtoffer en het opsporingsapparaat daarbij tegenover elkaar komen te staan in die zin dat het opsporingsonderzoek of de afdoeningsbeslissing door de interventie van het slachtoffer wordt gediskwalificeerd, maar dat er aandacht wordt gevraagd voor de specifieke belangen van het slachtoffer die een extra inspanning kunnen rechtvaardigen om het opsporingsonderzoek alsnog tot een goed einde te brengen of over te doen, dan wel toch tot vervolging over te gaan (vgl. M.S. Groenhuijsen & G. Knigge, Dwangmiddelen en rechtsmiddelen, Deventer 2002, p. 938-940). Dit verzoek om heroverweging zou dan het voorportaal tot een eventueel beklag ex artikel 12 Sv bij het gerechtshof kunnen vormen. Dat wil zeggen dat alvorens een beklagprocedure te kunnen beginnen eerst een verzoek om heroverweging bij het Openbaar Ministerie zou moeten worden ingediend.

3. Beklag ex artikel 12 Sv
Dit brengt mij op het onderwerp van het beklag ex artikel 12 Sv. In het licht van het vorenstaande moet de beklagprocedure volgens Slachtofferhulp Nederland zowel betrekking kunnen hebben op de afdoeningsbeslissing als op (de ontoereikendheid van) het opsporingsonderzoek. Dit betekent dat het hof naast het bevel om tot vervolging over te gaan ook een nader onderzoek moet kunnen bevelen. Deze gedachte sluit aan bij de in de Contourennota overwogen mogelijkheid om het gerechtshof de mogelijkheid te geven de zaak voor nader onderzoek naar de rechter-commissaris te verwijzen voor nader onderzoek (p. 61-62).

Slachtofferhulp Nederland wil het belang van de in de Contourennota aangekondigde aanpassingen van de beklagprocedure onderstrepen. Met name de invoering van een wettelijke termijn waarbinnen het beklag moet worden afgedaan (p. 62), wordt toegejuicht. De lange duur van de procedure nodigt niet uit tot een gebruik van het beklagrecht en kan zelfs tot secundaire victimisatie leiden. Het is uiteraard gewenst dat ook een hieraan voorafgaande procedure tot heroverweging zoals hierboven is voorgesteld eveneens aan een termijn wordt gebonden.

Een invoering van de verplichting voor slachtoffers om voorafgaand aan het beklag een verzoek om heroverweging te doen bij het Openbaar Ministerie zou wellicht ook het aantal beklagzaken kunnen doen afnemen. Het zou ook de afdoening van het beklag door het gerechtshof kunnen versnellen, omdat de standpunten van het slachtoffer en het Openbaar Ministerie door de procedure tot heroverweging al duidelijker in beeld zijn gebracht.

4. De bescherming van de privacy van het slachtoffer in het strafproces
Als een slachtoffer aangifte doet komt niet alleen zijn verklaring, maar komen ook zijn persoonsgegevens in een politiedossier terecht. Bij een slachtoffer dat letselschade heeft opgelopen als gevolg van het misdrijf wordt vervolgens vaak ook een onderzoek door een (forensisch) geneeskundige uitgevoerd. De rapportage van dit onderzoek wordt meestal met foto's bij de aangifte gevoegd. Deze handelingen vormen op zich reeds vergaande inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en lichamelijke integriteit van het slachtoffer. De verkregen gegevens mogen alleen worden verwerkt conform de Wet politiegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Maar als het tot vervolging van een verdachte komt, kan niet worden voorkomen dat deze gegevens bij (de raadsman van) de verdachte belanden (art. 30 Sv).

Het slachtoffer heeft er groot belang bij dat hij weet wat er met de gegevens gebeurt en dat hij de mogelijkheden kent om, als hij dat wil, zijn privacy te beschermen. Zo kan hij een afgewogen beslissing nemen om mee te werken aan het strafrechtelijk onderzoek, of beslissen dat hij alleen tot op zekere hoogte wil meewerken dan wel onder bepaalde voorwaarden (zie ook: A.H. Sas, Privacybescherming van het (letselschade)slachtoffer in het strafproces, in Verkeersrecht 2014, nr. 4 p. 130 e.v.).

Hierin wordt tot op zekere hoogte voorzien door artikel 51ab van het Wetsvoorstel implementatie van de EU richtlijn minimumnormen voor slachtoffers. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 4 lid 1, aanhef en onder b en c:

> 'De lidstaten zorgen ervoor dat het slachtoffer zonder onnodige vertraging vanaf zijn eerste contact met een bevoegde autoriteit de volgende informatie wordt aangeboden, teneinde toegang te hebben tot de in deze richtlijn opgenomen rechten:
> (...)
> b) hoe de procedures omtrent de aangifte van een strafbaar feit verlopen en welke rol het slachtoffer in de procedure speelt;
> c) hoe en onder welke voorwaarden het slachtoffer bescherming, waaronder beschermingsmaatregelen kan krijgen; (...)'.

Hieruit volgt immers dat het slachtoffer geïnformeerd moet worden over de mogelijkheden om zijn privacy te beschermen door (gedeeltelijke) afscherming van zijn persoonsgegevens. Bijvoorbeeld door het kiezen van domicilie of het doen van aangifte onder nummer. Op de (gedeeltelijke) anonimiteit van het slachtoffer kom ik hierna nog terug bij de bespreking van het slachtoffer als getuige.

Met betrekking tot de medische gegevens van het slachtoffer die zijn verkregen door een letselonderzoek zou de positie van het slachtoffer moeten worden versterkt. Niet alleen zou het slachtoffer er goed over moeten worden geïnformeerd wat met de resultaten van het onderzoek gebeurt. Het slachtoffer zou daarbij ook een inzage- en blokkeringsrecht moeten worden toegekend, zoals dat ook in het burgerlijk recht geldt (art. 7:464 lid 2 onder b BW). Alvorens de rapportage aan het dossier wordt toegevoegd, moet hij deze kunnen inzien en alsnog beslissen om toevoeging kunnen blokkeren.

Het zal zich in de praktijk allicht niet vaak voordoen dat het slachtoffer van het blokkeringsrecht gebruik zou willen maken, maar de inhoud van de letselrapportage kan voor het slachtoffer reden vormen om deze in verband met zijn privacy niet in het strafdossier te willen zien belanden. Hierbij kan een rol spelen dat de letselrapportage niet alleen bij de politie en in het dossier van de officier van justitie en de rechters terechtkomt, maar ook in het bezit van de verdachte komt. Nog daargelaten de mogelijkheid dat een rapportage uitgebreid op de openbare strafzitting aan de orde kan komen, bijvoorbeeld omdat deze wordt betwist. Bij een dergelijk grote inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van het slachtoffer moet hij een goede afweging kunnen maken en de mogelijkheid hebben alsnog te besluiten dat de letselrapportage niet aan het strafdossier mag worden toegevoegd.

Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een slachtoffer van een ernstig geweldsdelict dat geconfronteerd met de letselrapportage en de bijgevoegde foto's het blokkeringsrecht zou willen uitoefenen, zodat de dader hem niet zo zal zien. Hierbij kan bijvoorbeeld een rol spelen dat door de omstandigheden van het geval de kans klein is dat de dader ook werkelijk wordt veroordeeld. Dit zou bijvoorbeeld bij zedenzaken of andere geweldsmisdrijven het geval kunnen zijn, waarbij het slachtoffer de enige getuige is. Het slachtoffer zou zich hierover kunnen laten informeren door de officier van justitie en/of door een rechtsbijstandsverlener. Een ander voorbeeld kan zijn het geval van mishandeling, waarbij nader onderzoek nodig is door een forensisch psychiater om vast te stellen of het hersenletsel bij het slachtoffer teweeg is gebracht door het misdrijf (zware mishandeling) of dat dit het gevolg was van een eerder ongeval (geen zware mishandeling). Bij gebrek aan inzage- en blokkeringsrecht kan het slachtoffer zich gedwongen voelen om niet mee te werken aan nader onderzoek en rapportage (zie bijv. Hof Amsterdam 24 januari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BZ0892).

5. Hoger beroep en cassatie van de benadeelde partij

Slachtofferhulp Nederland is blij dat de Contourennota (p. 78-79) aankondigt dat de benadeelde partij (eindelijk) een zelfstandige mogelijkheid krijgt om cassatie in te stellen, in het geval Openbaar Ministerie en verdachte berusten in het arrest van het gerechtshof. Bovendien is het ook van belang in het geval art. 80a Sv door de Hoge Raad wordt toegepast. Hierbij zou nog wel moeten worden bedacht dat in dit verband ook de schadevergoedingsmaatregel van groot belang is voor de benadeelde partij. Over het algemeen wordt deze opgelegd voor hetzelfde bedrag als waarvoor de vordering benadeelde partij wordt toegewezen. De Staat (in de praktijk: het Centraal Justitieel Incassobureau) neemt dan immers de inning ter hand (art. 36f lid 1 Sr) en tevens kan de benadeelde eventueel in aanmerking voor de zogenoemde voorschotregeling (art. 36 lid 7 Sr). Indien de benadeelde partij door de Hoge Raad in het gelijk wordt gesteld en de zaak wordt (terug)verwezen voor wat betreft de vordering van de benadeelde partij, is het daarom van belang dat het gerechtshof dan ook alsnog de schadevergoedingsmaatregel kan opleggen.

Vanwege de samenhang met de hoofdzaak is het begrijpelijk dat de cassatie wordt belegd bij de strafkamer van de Hoge Raad. Om ook het zelfstandige hoger beroep ex artikel 421 lid 4 Sv daarom bij de strafkamer van het gerechtshof te situeren is in dat licht begrijpelijk. Naar de mening van Slachtofferhulp Nederland is het gelet op de eerder genoemde voordelen wenselijk dat de strafkamer van het gerechtshof dan ook alsnog de schadevergoedingsmaatregel kan opleggen.

Hierbij wordt er wel op gewezen dat de huidige procedure bij civiele kamer van het hof een normaal civiel hoger beroep is, waarbij de ontvankelijkheidsvereisten van artikel 361 Sv en de procedurele beperkingen van bijvoorbeeld artikel 334 lid 1 Sv niet van toepassing zijn. Indien de beoogde procedure in hoger beroep bij de strafkamer van het gerechtshof wél deze beperkingen zou kennen, zou dit een verslechtering zijn van de positie van de benadeelde in dit opzicht.

Tevens zou moeten worden bedacht hoe een dergelijk hoger beroep bij de strafkamer zich zou verhouden indien de vordering van de benadeelde partij voor een deel is afgewezen, maar voor een ander deel niet-ontvankelijk is verklaard. Zou dit laatste deel dan ook door de strafkamer van het hof behandeld worden? (vgl. A.H. Sas, 'Perikelen rondom de procedure bij de burgerlijke rechter na de voeging als benadeelde partij in het strafproces', in Letsel & Schade 2014, nr. 4, p. 40 e.v).

In dit verband wil ik ook nog wijzen op de positie van de benadeelde partij in het geval dat er door verdachte en/of Openbaar Ministerie in de strafzaak wél hoger beroep is ingesteld. De vordering van de benadeelde partij gaat dan automatisch mee in hoger beroep voor zover deze in eerste aanleg is toegewezen (art. 421 lid 2 Sv). De benadeelde partij kan zich voor zover de vordering niet is toegewezen in hoger beroep opnieuw voegen binnen de grenzen van haar vordering in eerste aanleg (art. 421 lid 3 Sv). De vordering mag dus niet worden verhoogd. Slachtofferhulp Nederland ziet niet in, waarom de benadeelde in hoger beroep geen nieuwe schadeposten zou mogen opvoeren of schadeposten zou mogen verhogen. Het is immers niet nodig dat een vordering in twee instanties wordt behandeld (vgl. art. 130 lid 1 jo. art. 353 Rv). Een dergelijke verplichting volgt ook niet uit artikel 6 EVRM (zie P. Smits, Artikel 6 EVRM en de civiele procedure, Deventer 2008, p. 56). Wat is het bezwaar dat de verdachte zich slechts eenmaal over (een gedeelte van) de vordering zou mogen uitlaten, afgezet tegen het gerechtvaardigde belang van het slachtoffer dat zijn vordering binnen het strafgeding wordt afgehandeld? Is het gerechtshof niet verzekerd dat de verdachte in voldoende mate in de gelegenheid is geweest verweer tegen de vordering te kunnen voeren, dan heeft het hof bovendien de plicht om de vordering niet ontvankelijk te verklaren, op de grond dat de vordering zich niet leent voor behandeling in het strafgeding (HR 15 september 2006, NJ 2007/484).

6. Het slachtoffer als getuige
Tot slot wil ik in dit verband nog aandacht vragen voor de positie van het slachtoffer als getuige. Slachtofferhulp Nederland onderschrijft het belang van een afzonderlijke titel met de rechten en plichten van de getuige. Hierbij verdient de bijzondere positie van het slachtoffer als getuige echter speciale aandacht. Deze speciale positie is ook neergelegd in artikel 20 EURL. Een verhoor als getuige kan voor een slachtoffer natuurlijk een onplezierige ervaring zijn en kan eventueel leiden tot secundaire victimisatie.

Groot belang hecht Slachtofferhulp Nederland in dit verband aan een goede voorlichting door de autoriteiten over de rechten en verplichtingen van het slachtoffer dat als getuige wordt opgeroepen. Dit is allereerst een taak van de officier van justitie. Deze zou het slachtoffer in een persoonlijk gesprek moeten informeren.

Voorts vindt Slachtofferhulp Nederland dat het slachtoffer als getuige in beginsel zelf de mogelijkheid moet hebben om te verzoeken niet op de terechtzitting te worden gehoord, maar door de rechter-commissaris. Uiteraard zal dit vaak via de officier van justitie kunnen worden bewerkstelligd, maar het slachtoffer zou hiervan niet afhankelijk moeten zijn. Hierbij zou de grond 'welzijn van de getuige' ex artikel 187 Sv ruim moeten worden opgevat. Dat wil zeggen dat van de subjectieve opvatting van het slachtoffer dient te worden uitgegaan. Met andere woorden: als het slachtoffer liever in de beslotenheid van het kabinet van de rechter-commissaris wil worden gehoord, zou hieraan tegemoet moeten worden gekomen, ten einde secundaire victimisatie te voorkomen. Uiteraard kan hiermee niet in alle gevallen worden voorkomen dat het slachtoffer ook nog op de terechtzitting wordt gehoord.

De regeling die het mogelijk maakt de persoonsgegevens van het slachtoffer als aangever en getuige af te schermen (beperkt anonieme getuige) zou verduidelijkt moeten worden. Er bestaat een aantal mogelijkheden om de persoonsgegevens van een aangever/getuige af te schermen: domiciliekeuze, aangifte onder nummer en de (deels) anonieme getuige ex artikel 190/290 lid 3 Sv (de bedreigde getuige ex artikel 226a Sv laat ik hier buiten beschouwing). Domiciliekeuze levert in de praktijk weinig (juridische) problemen op. Heeft een slachtoffer aangifte onder nummer gedaan dan betekent dit nog geen garantie dat hij later niet alsnog door de verdediging wordt opgeroepen om te worden gehoord door de rechter(-commissaris). In hoeverre zijn anonimiteit bij de rechter kan worden gehandhaafd is afhankelijk van de rechter(-commissaris). Slachtofferhulp Nederland vindt dat een onwenselijke situatie. Aangifte onder nummer moet in beginsel betekenen dat de persoonsgegevens van het slachtoffer niet zonder zijn toestemming alsnog kenbaar worden voor de verdediging.

In dit verband dient, mede gelet op het vorenstaande, de procedure van de (deels) anonieme getuige op grond van artikel 190 Sv te worden verduidelijkt. In de wettelijke regeling dient te worden bepaald dat een vordering of verzoek om de identiteit van het slachtoffer (deels) af te schermen wordt gevolgd door een zogenoemd statusverhoor (vgl. 226a lid 2 Sv). De rechter-commissaris kan vervolgens beslissen over het al dan niet toekennen van de (gedeeltelijke) anonimiteit. Het slachtoffer en de officier van justitie kunnen dan beoordelen of deze beslissing (of eventueel in hoger beroep van de raadkamer) voldoende aan het verzoek om anonimiteit tegemoet komt. Is dit niet zo dan zou dit in beginsel voor de officier van justitie reden moeten zijn de zaak niet door te zetten.

Naar ik aanneem heb ik u hiermee voldoende geïnformeerd. Uiteraard zijn wij bereid onze standpunten nader toe te lichten.

Hoogachtend,